

ŠVENČIONIŲ ZIGMO ŽEMAIČIO GIMNAZIJOS GABIŲ MOKINIŲ UGDYMO ORGANIZAVIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Švenčionių Zigmo Žemaičio gimnazijos (toliau – Gimnazijos) gabių mokinių ugdymo organizavimo tvarkos aprašas (toliau – Tvarkos aprašas) parengtas vadovaujantis Gabių ir talentingų vaikų ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-105, Gabių ir talentingų vaikų paieškos, atpažinimo sistemos sukūrimo ir mokyklų šiems vaikams prieinamumo didinimo 2014–2016 metų veiksmų planu, patvirtintu Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2014 m. sausio 27 d. įsakymu Nr. V-38.

2. Tvarkos aprašo paskirtis – numatyti bendras gabių mokinių atpažinimo ir ugdymo kryptis, plėtoti šių mokinių gebėjimus sudarant socialines ir edukacines ugdymo(si) sąlygas.

3. Tvarkos aprašas apibrėžia gabių ir talentingų mokinių sąvokas, bendruosius gabių mokinių požymius, ugdymo tikslus ir uždavinius bei reglamentuoja šių mokinių atpažinimo ir ugdymo organizavimą gimnazijoje.

4. Tvarkos apraše vartojamos gabaus ir talentingo mokinio sąvokos suprantamos taip, kaip jas apibrėžia Gabių ir talentingų vaikų ugdymo programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2009 m. sausio 19 d. įsakymu Nr. ISAK-105:

4.1. **Gabūs mokiniai** – tai mokiniai, galintys efektyviai įgyti žinių ir mokėjimų, juos pritaikyti naujoms problemoms spręsti, sparčiai mokytis iš patirties. Jų intelektinių gebėjimų lygis yra labai aukštas (individualiai testuojamų standartizuotais intelekto testais intelekto koeficientas yra du standartiniai nuokrypiai ar daugiau nei vidurkis). Turėdami šiuos intelektinius gebėjimus, gabūs mokiniai lenkia arba pajėgūs pralenkti panašios patirties ir aplinkos bendraamžius savo vienos ar kelių mokslo sričių akademiniais pasiekimais. Šiems mokiniams būdingas aukštas kūrybiškumo lygis;

4.2. **Talentingi mokiniai** – tai mokiniai, turintys ypatingų gebėjimų, kurie pasireiškia vienos ar kelių meno, mokslo ar sporto sričių pasiekimais.

5. Gabumai gali pasireikšti vienoje ar keliuose gebėjimų srityse: bendrojo intelekto, atskiroje mokslo (toliau – akademinėje) srityje, socialinėje, meninėje ir sportinėje veikloje.

II SKYRIUS GABIŲ MOKINIŲ UGDYMO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI

6. Tikslas – atsižvelgiant į gabių mokinių individualius poreikius, užtikrinti ugdymo sistemiškumą ir nuoseklumą, tobulinti gabių vaikų atpažinimo ir ugdymo sistemą gimnazijoje.

7. Uždaviniai:

7.1. atpažinti gabius mokinius bei tobulinti šių mokinių atpažinimui skirtus būdus;

7.2. ugdymo turinį, metodus bei aplinką pritaikyti gabių mokinių poreikiams;

7.3. pamokose individualizuoti ir diferencijuoti ugdymo turinį;

7.4. plėtoti gabių mokinių ugdymo formas ir metodus;

7.5. numatyti ir taikyti gabių mokinių skatinimo priemones;

7.6. vykdyti gabių mokinių ugdymo gerosios patirties sklaidą.

III SKYRIUS

GABIŲ MOKINIŲ ATPAŽINIMAS

8. Gabių mokinių pirminis atpažinimas organizuojamas 2 klasėje. Kiekvienais mokslo metais (II pusmetyje) gimnazijos psichologas, bendradarbiaudamas su Švenčionių rajono švietimo pagalbos tarnyba, atlieka 2 klasių mokinių (esant poreikiui, vyresnių klasių mokinių), kuriuos mokytojai atrinko pagal tam tikrus kriterijus, intelektinių gebėjimų vertinimą, siekdamas nustatyti gabius mokinius. Gabiems mokiniams atpažinti naudojami specializuoti testai, profesionalūs gabių mokinių vertinimo įrankiai.

9. Dalykų mokytojai subjektyviai taiko gabių mokinių atpažinimo kriterijus:

- 9.1. dalykų mokymosi pasiekimai priskirti aukščiausiam pasiekimų lygmeniui;
- 9.2. yra mokomųjų dalykų olimpiadų, konkursų, kitų tikslinės paskirties renginių prizinių vietų laimėtojas ar laureatas;
- 9.3. stebimi išskirtiniai kokios nors srities gebėjimai, įgūdžiai, kūrybiškumas;
- 9.4. pasižymi smalsumu, aktyviai domisi jį supančiu pasauliu, užduoda daug klausimų;
- 9.5. turi gerą atmintį, įsimena lengvai ir greitai;
- 9.6. turi daug žinių įvairiomis temomis;
- 9.7. pagrindinių dalykų mokosi geriau ir greičiau nei dauguma bendraamžių;
- 9.8. ypač domisi kai kuriomis mokslo sritimis;
- 9.9. sparčiai mokosi iš patirties;
- 9.10. kelia naujas idėjas ir kūrybiškai sprendžia problemas;
- 9.11. pastabus, lengvai ir greitai atranda ryšius, rodos, tarp visai nesusijusių dalykų;
- 9.12. sklandžiai kalba, žodynas platesnis ir turtingesnis nei bendraamžių;
- 9.13. turi gerą atmintį, įsimena lengvai ir greitai;
- 9.14. turi stiprų loginį mąstymą ir moka argumentuotai pagrįsti savo nuomonę;
- 9.15. nemėgsta mokytis atmintinai, nepatinka standartinės užduotys;
- 9.16. ypač motyvuotas, kelia didesnius reikalavimus sau ir kitiems bei siekia aukščiausių rezultatų;
- 9.17. savanoriškai daugiau laiko skiria užduotims, kai jos susijusios su jį dominančiais dalykais;
- 9.18. įsitraukęs į užduotį, praranda laiko nuovoką;
- 9.19. labiau mėgsta dirbti vienas nei grupėje;
- 9.20. daugiau bendrauja su vyresniais vaikais ar suaugusiais nei su savo bendraamžiais.

10. Atsižvelgiant į psichologo atlikto mokinių intelektinių gebėjimų vertinimo rezultatus, sudaromi gabių (didelį mokymosi potencialą turinčių) mokinių sąrašai.

11. Akademinėje srityje gabiais laikomi tie mokiniai, kurie rodo arba turi potencialą rodyti išskirtinius bendruosius ir specialiuosius akademinės srities gebėjimus.

12. Meniui ir sportui gabių bei talentingų vaikų atpažinimą, jų meninių ir sportinių gebėjimų atskleidimą atlieka neformaliojo švietimo meninio arba sporto ugdymo programas vykdančios mokyklos pagal įvairias gabių vaikų paieškos sistemas ir meninių, sportinių gebėjimų atskleidimo metodikas.

13. Socialinėje srityje gabūs mokiniai pasižymi gerais bendravimo ir lyderystės įgūdžiais. Šie mokiniai išsiskiria gebėjimu vadovauti, greitai ir gerai orientuotis situacijoje, organizuoti ir planuoti veiklą.

IV SKYRIUS

GABIŲ MOKINIŲ UGDYMO ORGANIZAVIMAS

14. Gabių mokinių ugdymas pagal amžių, gebėjimus ir polinkius diferencijuojamas, individualizuojamas suteikiant mokiniams galimybę:

- 14.1. rinktis neformaliojo vaikų švietimo programas;
- 14.2. tapti kitų mokinių konsultantu;
- 14.3. pamokų metu dirbti savarankiškai, atlikti individualizuotas, sudėtingesnes, papildomas užduotis tų mokomųjų dalykų, kurių įprastinės užduotys lengvai įveikiamos;
- 14.4. aktyviai dalyvauti gimnazijoje organizuojamuose renginiuose, konkursuose, projektuose;
- 14.5. pasitikrinti žinias ir gebėjimus olimpiadų, varžybų, konkursų metu;

14.6. aukštesniems ugdymo tikslams pasiekti 5–8, I–II gimnazijos klasių mokiniams sudaroma galimybė rinktis atitinkamų dalykų modulius, teikiamos konsultacijos;

14.7. aukštesniems ugdymo tikslams pasiekti III–IV gimnazijos klasių mokiniams sudaroma galimybė rinktis dalykų aukštesniuosius kursus;

14.8. atsižvelgiant į individualius mokinių poreikius, polinkius bei interesus III–IV gimnazijos klasių mokiniams siūloma rinktis dalykų modulius arba mokytis pagal pasirenkamųjų dalykų programas;

14.9. sudaromos sąlygos dalyvauti akademiniais gebėjimus ir kūrybiškumą ugdančiose veiklose.

15. Gabių mokinių ugdymą gimnazijoje organizuoja dalykų mokytojai, klasių vadovai ir gimnazijos administracija:

15.1. Gimnazijos administracija:

15.1.1. rengdama ugdymo planą tikslingai išnaudoja Bendrųjų ugdymo planų teikiamas galimybes;

15.1.2. metiniuose veiklos planuose iškelia uždavinius, efektyvinančius darbą su gabiais mokiniais;

15.1.3. gabių mokinių ugdymą numato rengdama metodinių grupių veiklos planus;

15.1.4. aptaria veiklos su gabiais mokiniais rezultatus metodinių grupių posėdžiuose;

15.1.5. vykdo sistemingą gabių mokinių stebėseną, pasiekimų analizę;

15.1.6. esant poreikiui, mokytojams organizuoja darbo su gabiais mokiniais kvalifikacijos tobulinimo kursus, seminarus;

15.2. Mokytojai, dirbantys su gabiais mokiniais:

15.2.1. kiekvienais mokslo metais (iki I pusmečio pabaigos) pradinių klasių, dalykų mokytojai Gimnazijos psychologui teikia mokinių, kurie, jų nuomone, yra gabūs, talentingi, sąrašą;

15.2.2. planuoja ir pritaiko dalyko ugdymo turinį bei nurodo siektinus ugdymo tikslus ir uždavinius ilgalaikiuose teminiuose planuose;

15.2.3. atsižvelgdami į mokinio mokymosi stilių numato atitinkamus darbo metodus, skatinančius mokinio gebėjimų nuolatinį vystymąsi ir plėtojimąsi;

15.2.4. išskirtinių gabumų mokiniams, siekiantiems aukštų mokymosi pasiekimų, parengia gabių mokinių ugdymo programas (suderinę su mokiniais): I pusmečiui – iki rugsėjo 15 d., II pusmečiui – iki vasario 1 d.;

15.2.5. individualizuoja ir diferencijuoja ugdymo procesą pamokų metu, skiria atskiras užduotis, kurių atlikimas reikalautų sudėtingesnių mąstymo procesų ar sugebėjimų;

15.2.6. kūrybiškai taiko įvairius mokymo(si) būdus (tyrimai, projektai, darbas su papildomais šaltiniais ir pan.);

15.2.7. informuoja apie galimybes ir skatina mokinius dalyvauti olimpiadose, konkursuose, dalykiniuose projektuose, konferencijose, parodose, varžybose, Nacionalinės mokinių akademijos veikloje (plačiau www.nmakademija.lt) ir kituose renginiuose bei teikia jiems pagalbą;

15.2.8. naudojami gabių vaikų ugdymui skirta metodine medžiaga, pateikta Gabių vaikų ugdymo modelio portale adresu <http://www.gvu.lt>;

15.2.9. bendradarbiauja su gabių mokinių tėvais (globėjais, rūpintojais), teikia informaciją tėvams apie mokinio daromą pažangą;

15.2.10. esant poreikiui, tobulina darbo su gabiais mokiniais ugdymo kompetencijas, kvalifikaciją, dalijasi gerąja patirtimi su kolegomis.

16. Gabūs mokiniai ugdomi individualizuojant ir diferencijuojant ugdymo procesą pamokų metu:

16.1. skiriant mokiniams skirtingas pagal sudėtingumo lygį užduotis;

16.2. skiriant bendras užduotis, bet reikalaujant skirtingo jų atlikimo lygio;

16.3. skiriant mokiniams papildomas užduotis, siekiant praplėsti žinias ir įgūdžius;

16.4. sudarant mobiliąsias grupes klasėje (pagal gabumus, interesus, pasiekimus) ar jungiant paralelių ir/ar gretimų klasių mokinius.

17. Gabūs mokiniai gali būti ugdomi praturtinant mokymo turinį tokiais būdais:

17.1. išplečiant, t. y. įtraukiant naujas temas, kurių bendraklasiai nesimoko;

17.2. pagilinant, t. y. išsamiau nagrinėjant dalyko mokymo programos temas, įtraukiant sudėtingesnius temas klausimus;

17.3. pateikiant užduotis, kurių atlikimas reikalautų sudėtingesnių mąstymo procesų ar sugebėjimų.

18. Dalykų mokytojai, klasių vadovai stebi ir analizuoja mokinių veiklą (akademine, socialine, sporto ar meno), rekomenduoja mokiniams įvairias jų gebėjimus ir poreikius atitinkančias veiklas.

19. Pagalbos mokiniui specialistai, esant poreikiui, teikia pagalbą ir rekomendacijas dalykų mokytojams, klasių vadovams atpažįstant ir ugdant gabius mokinius.

20. Klasių vadovai ir dalykų mokytojai teikia informaciją mokinių tėvams (globėjams, rūpintojams) apie gabių mokinių mokymosi pasiekimus ir daromą pažangą.

21. Olimpiadų, varžybų, konkursų nugalėtojams įteikiamos padėkos, jų pasiekimai skelbiami Gimnazijos interneto svetainėje.

22. Mokiniai, kurių pusmečio/metiniai įvertinimai atitinka aukštesnįjį lygį, apdovanojami Gimnazijos direktoriaus padėkomis.

23. Esant galimybei, mokslo metų pabaigoje (arba kitų mokslo metų pradžioje) geriausiai besimokiusiems mokiniams, kurių metiniai įvertinimai yra aukštesniojo lygio, olimpiadų, varžybų ir kitų konkursų nugalėtojams, laureatams organizuojama edukacinė pažintinė išvyka.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

24. Šiuo Tvarkos aprašu vadovaujasi visi gimnazijoje dirbantys mokytojai, pagalbos mokiniui specialistai.

25. Dalykų mokytojai, klasių vadovai ir pagalbos mokiniui specialistai yra atsakingi už gabių mokinių atpažinimą bei ugdymą.

26. Gimnazijos administracija vykdo gabių mokinių ugdymo(si) stebėseną, pagal poreikį inicijuoja su šia veikla susijusias apklausas ir tyrimus.

27. Šis Tvarkos aprašas esant poreikiui ar pasikeitus gabių mokinių ugdymą reglamentuojantiems dokumentams gali būti papildomas ir koreguojamas. Tvarkos aprašo pakeitimai tvirtinami gimnazijos direktoriaus įsakymu.

28. Tvarkos aprašas skelbiamas gimnazijos interneto svetainėje.
